

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра банківської справи
(найменування кафедри)

Допущено до захисту
Завідувач кафедри

_____ (підпис)
“ ___ ” _____ 2024 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на здобуття освітнього ступеня бакалавра
зі спеціальності
072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
за освітньою програмою «Міжнародний банківський бізнес»
на тему: «Розвиток платіжних систем в сучасних умовах»

Виконавець:

студент 43 групи факультету
фінансів та банківської справи
Бадін Максим Дмитрович

/підпис/

Науковий керівник:

к.е.н., доцент
Гаркуша Юлія Олександрівна

/підпис/

Одеса 2024

АНОТАЦІЯ

Бадін М.Д. «Розвиток платіжних систем в сучасних умовах»
Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня бакалавра зі спеціальності «072 «Фінанси, банківська справа та страхування» за освітньою програмою «Міжнародний банківський бізнес»
Одеський національний економічний університет.
м. Одеса, 2024 рік

У роботі розглядаються теоретичні аспекти функціонування платіжних систем. Виділені характерні ознаки національних платіжних систем. Досліджено правове забезпечення функціонування платіжних систем. Проведений аналіз діяльності національних платіжних систем. Досліджено рівень розвитку ринку карткових рахунків. Визначено проблеми функціонування платіжних систем та запропоновано шляхи їх вирішення. Виявлено перспективи розвитку платіжних систем в Україні.

Ключові слова: платіжна система, безготівкові розрахунки, система електронних платежів, ринок платіжних карток, платіжна картка.

ANNOTATION

Badin M.D. "Development of payment systems in modern conditions"
Qualifying work on obtaining a bachelor's degree in the specialty
«072 "Finance, banking and insurance»
for the educational program «International banking business»
Odessa National Economics University
Odessa, 2024.

The paper considers the theoretical aspects of the functioning of payment systems. Characteristic features of national payment systems are highlighted. The legal support for the functioning of payment systems has been studied. The analysis of the activity of national payment systems was carried out. The level of development of the card account market was studied. The problems of the functioning of payment systems are identified and ways of solving them are proposed. Prospects for the development of payment systems in Ukraine have been identified.

Keywords: payment system, non-cash payments, system of electronic payments, payment card market, payment card.

ЗМІСТ

ВСТУП	4
РОЗДІЛ 1	7
ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФУНКЦІОНУВАННЯ	7
НАЦІОНАЛЬНОЇ ПЛАТІЖНОЇ СИСТЕМИ	7
1.1. Теоретичні аспекти функціонування платіжних систем	7
1.2. Засади функціонування національних платіжних систем	12
1.3. Нормативно-правова база функціонування національної платіжної системи в Україні	17
Висновки до розділу 1	25
РОЗДІЛ 2	28
АНАЛІЗ ДІЯЛЬНОСТІ НАЦІОНАЛЬНИХ ПЛАТІЖНИХ СИСТЕМ В УКРАЇНІ	28
2.1. Оцінка діяльності системи електронних платежів	28
2.2. Аналіз діяльності систем масових платежів в Україні	34
2.3. Дослідження розвитку ринку платіжних карток в Україні	39
Висновки до розділу 2	Ошибка! Закладка не определена.
РОЗДІЛ 3	51
ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНИХ ПЛАТІЖНИХ СИСТЕМ В УКРАЇНІ	51
3.1. Зарубіжний досвід функціонування платіжних систем.....	51
3.2. Проблеми та перспективи розвитку національних платіжних систем в Україні	56
Висновки до розділу 3	65
ВИСНОВКИ	67
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	72
ДОДАТКИ	79

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Платіжні системи та системи розрахунків грають ключову роль у функціонуванні економіки будь-якої країни, включаючи Україну. Вони забезпечують можливість суб'єктам економіки здійснювати переказ грошових коштів та виконувати розрахунки за зобов'язаннями, що виникають у процесі економічної діяльності. Надійні та ефективні платіжні системи є гарантією стабільності банківської системи та економіки в цілому.

У сучасній банківській системі України відбувається жорстка конкуренція між банками за нові сегменти ринку платіжних карток. Цей ринок важливий для ефективної роботи платіжної системи країни, яка задовольняє потреби населення у безготівкових оплатах за покупки та послуги. Україна активно інтегрується у світовий платіжний простір, а Національний банк України встановив Національну систему масових електронних платежів з метою сприяти безготівковим розрахункам серед населення країни.

Багато наукових досліджень присвячено аналізу Національної системи масових електронних платежів. Ці дослідження розкривають особливості національної платіжної системи та пропонують ідеї для її подальшого розвитку. Ця тема викликає значний інтерес серед вітчизняних економістів, які вивчають теоретичні аспекти платіжних систем України, їхній розвиток та роль у економіці країни.

Метою дипломної роботи є дослідження та удосконалення теоретичних та методичних основ розвитку міжнародних та вітчизняних платіжних систем

Відповідно до поставленої мети перед нами постають такі **завдання**:

- Визначити теоретичні аспекти функціонування платіжних систем
- Дослідити засади функціонування національних платіжних систем
- Вивчити нормативно-правову базу функціонування національної платіжної системи в Україні
- Оцінити діяльність системи електронних платежів

- Проаналізувати діяльність систем масових платежів в Україні
- Дослідити розвиток ринку платіжних карток в Україні
- Дослідити зарубіжний досвід функціонування платіжних систем
- Визначити проблеми та перспективи розвитку національних платіжних систем в Україні

Об'єктом дипломної роботи є процес функціонування платіжних систем.

Предметом дипломної роботи є теоретичні та практичні основи функціонування міжнародних та вітчизняних платіжних систем

Методи дослідження:

- табличний метод, що вбачає у собі формування даних в таблиці, та формування зведених таблиць на основі вже побудованих;
- графічний метод – графічна інтерпретація досліджуваної проблеми та подання інформації у вигляді графіків, діаграм, рисунків, схем тощо;
- комплексний аналіз нормативно-правої бази України;
- метод власних спостережень, що був використаний для формування вихідної гіпотези про стан платіжних систем в Україні.

Інформаційна база дослідження. Статистичну і фактологічну основу дослідження складають закони України, постанови та декрети Кабінету Міністрів України, укази Президента України, нормативні документи Національного банку України, банківських установ, підприємств, а також статистика світового банку складають статистичну і фактологічну основу дослідження. Теоретичну основу дослідження складають наукові статті вітчизняних і зарубіжних вчених.

Наукова новизна дослідження. Дослідження охоплюють огляд та аналіз новітніх технологій, таких як блокчейн, штучний інтелект, великі дані тощо, і їх вплив на розвиток платіжних систем. Дослідження включає аналіз впливу глобалізації та міжнародної торгівлі на розвиток платіжних систем, зокрема в контексті міжнародних платежів та валютних операцій.

ВИСНОВКИ

Платіжні системи та системи розрахунків є невід'ємною частиною функціонування будь-якої економіки, включаючи Україну. Вони забезпечують можливість суб'єктам економіки переказувати грошові кошти та виконувати розрахунки за зобов'язаннями, що виникають у процесі діяльності. Надійні та ефективні платіжні системи є ключовим чинником стабільності банківської системи та економіки в цілому.

Україна активно впроваджується у світовий платіжний простір, а Національний банк України встановив Національну систему масових електронних платежів для сприяння безготівковим розрахункам серед населення. Жорстка конкуренція між банками за сегменти ринку платіжних карток є важливим фактором для забезпечення ефективності платіжної системи країни та задоволення потреб населення у безготівкових оплатах за товари та послуги.

Наукові дослідження зосереджуються на аналізі Національної системи масових електронних платежів, відкриваючи її особливості та пропонуючи ідеї для подальшого розвитку. Ця тема викликає значний інтерес серед вітчизняних економістів, які досліджують теоретичні аспекти платіжних систем України, їхній розвиток та вплив на економіку країни.

У ході виконання дипломної роботи ми виконали такі завдання:

- Визначили теоретичні аспекти функціонування платіжних систем
- Дослідили засади функціонування національних платіжних систем
- Вивчили нормативно-правову базу функціонування національної платіжної системи в Україні
- Оцінили діяльність системи електронних платежів
- Проаналізували діяльність систем масових платежів в Україні
- Дослідили розвиток ринку платіжних карток в Україні
- Дослідили зарубіжний досвід функціонування платіжних систем

– Визначили проблеми та перспективи розвитку національних платіжних систем в Україні

Розділ 1 розкрив нам сучасний стан правового регулювання платіжних систем в контексті активного впровадження цифрових технологій та розвитку цифрової національної економіки. Результати нашого дослідження вказують на низку важливих питань, які потребують уваги та вдосконалення.

Платіжна система є необхідною для здійснення переказу коштів та розрахунків, що становить основу для функціонування грошово-кредитних відносин та економічної активності в цілому. Розробка ефективних правил і структур платіжної системи, забезпечення безпеки та надійності її функціонування є важливим завданням для забезпечення стабільності та розвитку економіки країни. Таким чином, подальше вивчення та вдосконалення національної платіжної системи має велике значення для фінансової стабільності та економічного зростання.

Зокрема, ми виявили, що Закон України "Про платіжні послуги" не визначає чітко електронні платіжні системи та не надає достатньої інформації щодо їх функціонування. Також, існує нестача системності у визначенні правового статусу учасників платіжних систем, а також відсутність істотних умов у договорах між ними.

Ми розглянули функції та організаційні аспекти функціонування національних платіжних систем. Основна увага була приділена ролі міжнародних платіжних систем у забезпеченні грошових трансакцій між різними країнами та міжнародними організаціями.

У контексті швидкого розвитку технологій та їх впливу на платіжні системи, ці прогалини у правовому регулюванні можуть стати перешкодою для подальшого розвитку електронних платіжних систем в Україні. Тому, вирішення цих питань стає надзвичайно важливим для створення сприятливого середовища для їх функціонування та розвитку.

Пропоновані підходи до вдосконалення правового регулювання платіжних систем в Україні, які враховують сучасні виклики та світовий

досвід, мають потенціал покращити цю сферу. Це, у свою чергу, сприятиме подальшому розвитку цифрової економіки та євроінтеграційних процесів в країні, створюючи більш конкурентоспроможне та інноваційне середовище для бізнесу та споживачів.

Банківські установи відіграють ключову роль у функціонуванні платіжних систем. Їхня ефективна співпраця та відповідальність визначають стабільність та ефективність платіжних систем. Центральний банк, у свою чергу, грає важливу роль у нагляді за дотриманням нормативних вимог та правил функціонування платіжних систем.

Загальний висновок підкреслює необхідність постійного контролю та вдосконалення платіжних систем для забезпечення їх ефективності та надійності на міжнародному рівні.

Розділ 2 висвітлює нам розвиток ринку безготівкових платежів та платіжної інфраструктури в Україні, відображаючи його динаміку, тенденції та ризики. Аналізуючи дані представлені в таблицях і графіках, можна зробити кілька ключових висновків.

По-перше, спостерігається позитивна динаміка розвитку ринку платіжних карток в Україні. Збільшення кількості учасників карткових платіжних систем, держателів електронних платіжних засобів та обсягів їх у обігу свідчить про поступове зростання популярності безготівкових операцій серед населення та підприємств. Цей розвиток може бути спричинений зручністю, швидкістю та безпекою безготівкових платежів, а також активною рекламою та просуванням безготівкових платіжних сервісів з боку банків та платіжних систем.

По-друге, варто звернути увагу на те, що розвиток цифрових технологій у сфері фінансів несе за собою певні ризики, зокрема, ризик шахрайства та інші оперативні, системні та репутаційні ризики. Ці ризики потребують систематичного контролю та реагування з боку фінансових установ та органів регулювання.

По-третє, важливо визначити, що захист електронних платежів вимагає спільних зусиль від усіх учасників, включаючи організації, користувачів та уряд. Впровадження механізмів перевірки, аутентифікації та моніторингу, таких як система 3D Secure, є кроком у напрямку забезпечення безпеки електронних транзакцій.

Загалом, розділ 2 підкреслює необхідність постійного вдосконалення і захисту безготівкових платежів в умовах швидкої цифрової трансформації. Це вимагає не лише технологічних інновацій, але й ефективного управління ризиками та співпраці всіх зацікавлених сторін.

Розділ 3 аналізує тенденції розвитку ринку безготівкових платежів в Україні, починаючи з обсягу та динаміки транзакцій через різні платіжні системи протягом 2021–2023 років. Дослідження виявило значне зростання обсягу платежів через карткові платіжні системи та системи переказу грошових коштів, що свідчить про зростання популярності та використання електронних платіжних послуг у країні.

Спостереження за структурою платежів на початок 2023 року показує перевагу карткових платіжних систем, що відображається у великій кількості транзакцій, здійснених через ці системи. Однак попри стабільний розвиток ринку, існують системні проблеми, такі як монополізація ринку міжнародними платіжними системами, недостатній рівень захисту прав споживачів та недостатня платіжна та фінансова грамотність деяких категорій населення.

У своєму дослідженні розділ виносить кілька ключових висновків та рекомендацій. По-перше, для подальшого розвитку ринку необхідно зосередитися на розвитку технологічної платіжної інфраструктури, що включає у себе різноманітні електронні пристрої для безготівкових розрахунків. Подальше вдосконалення законодавства, яке гармонізується з європейськими стандартами, важливо для забезпечення захисту прав гравців та споживачів, а також створення конкурентного середовища на ринку.

Підвищення якості послуг та маркетингова активність компаній, що надають платіжні послуги, також є важливими аспектами для залучення клієнтів та сприяння розвитку ринку. Крім того, розвиток цифровізації у фінансовій сфері може стати додатковим стимулом для зростання ринку безготівкових платежів.

Загальною метою дослідження є стимулювання стабільного та інноваційного розвитку платіжних систем в Україні, з метою підвищення якості платіжних послуг, захисту прав споживачів та сприяння економічному зростанню країни.

Загалом, сучасних умовах платіжні системи відіграють ключову роль у функціонуванні економіки, забезпечуючи можливість ефективного переказу та розрахунків грошових коштів як між суб'єктами господарювання, так і між населенням. Розвиток технологій та впровадження інновацій сприяють появі нових можливостей для безготівкових платежів, що зростає у значенні як для бізнесу, так і для споживачів. Необхідно постійно вдосконалювати платіжні системи, забезпечуючи їхню надійність, ефективність та зручність використання, щоб вони відповідали потребам сучасного глобального ринку та сприяли стабільному розвитку економіки країни.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Анапольська А.І. Класифікація типових слідів злочинів, які вчиняють з використанням пластикових платіжних засобів. Криміналістичний вісник, 2020. С. 127-131.
2. Белопятов А.К. По світу з карткою. Українська туристична газета. 2020. С. 34.
3. Використання Національної системи масових електронних платежів у соціальній сфері. URL: <http://www.bank.gov.ua/doccatalog/document?id=75962>. (дата звернення: 03.04.2024).
4. Вісник Національного банку України, 2021.
5. Гетманцев, Д.О. Банківське право України. навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Київ. нац. ун-т ім. Т. Г. Шевченка. Центр учбової літератури, 2019. 344 с.
6. Гинзбург А.І. Пластикові карти, 2022.
7. Гроші. Кредит. Банки. «Юрайт», 2020. 620 с.
8. Діяльність платіжних систем на ринку України в 2023 році. Вісник Національного банку України, 2023. С. 12-17.
9. Про платіжні послуги: Закон України від 30.06.2021 р. № 1591-ІХ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1591-20/ed20230101#Text>. (дата звернення: 02.04.2024).
10. Про платіжні системи та переказ коштів в Україні: Закон України від 05.04.2001 р. № 2346-ІІІ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2346-14#Text>. (дата звернення: 02.04.2024).
11. Вовченко О.С. Напрями розвитку платіжних систем в Україні в умовах європейської інтеграції. Економічний вісник, 2022, №4.С. 49.
12. Українська Л.О. Державне регулювання платіжних систем. Вісник економіки транспорту і промисловості. 2021-2022. № 76-77. С. 17-23.

13. Електронні платіжні системи: що це та як працюють? URL: <https://ua.news/ua/money/elektronni-platizhni-sistemi-shho-tse-ta-yakpratsyuyut>. (дата звернення: 12.04.2024).
14. PostFinance for private customs. URL: <https://www.postfinance.ch/en/private.html>. (дата звернення: 10.04.2024).
15. Automated Clearinghouse Services. URL: https://www.federalreserve.gov/paymentsystems/fedach_about.htm. (дата звернення: 09.04.2024).
16. Пожидаєва М.А. Фінансово-правове регулювання платіжних систем в Україні: дис.д-ра юрид. наук: 12.00.07. Київ, 2020. 578 с.
17. Ханін І.Г., Сопін Є.О. Електронні платіжні системи: особливості функціонування та оцінка економічної ефективності. Проблеми економіки, 2021. № 4 (50). С. 176.
18. Циганов С.А. Апалькова В.В. Розвиток електронних платіжних систем в Україні: міжнародний аспект та інституціональні засади. Фінансовий простір, 2019.
19. Каднічанська В.М., Кирильчук О.П. Аналіз сучасного стану Національної системи масових електронних платежів і перспективи її розвитку Проблеми розвитку фінансово-кредитної системи в сучасних умовах, 2021.
20. National Bank of Ukraine. (2022). Systema elektronnykh platezhiv (SEP). URL: https://old.bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=53859&cat_id=36045. (дата звернення: 02.04.2024).
21. National Bank of Ukraine. (2023). Systema elektronnykh platezhiv URL: <https://bank.gov.ua/payments/sep>. (дата звернення: 08.04.2024).
22. Концепція проекту Cashless economy від 18.06.2016. Офіційне Інтернет-представництво Національного банку України. URL: <https://bank.gov.ua/doccatalog/document?id=31538042>. (дата звернення: 08.04.2024).

23. Міжнародний досвід обмеження готівкових розрахунків та збільшення безготівкових розрахунків від 3.09.2015 Офіційне Інтернет представництво Національного банку України. URL: <https://bank.gov.ua/doccatalog/document?id=21230658>. (дата звернення: 02.04.2024).

24. Офіційне Інтернет-представництво Національного банку України. Платіжні системи та розрахунки. Аналіз діяльності СЕП. Система електронних платежів Національного банку України станом на 01 січня 2022 року. URL: https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=62840838&cat_id=78675. (дата звернення: 06.04.2024).

25. Офіційне Інтернет-представництво Національного банку України. Платіжні системи та розрахунки. Інформаційні матеріали. Дані щодо діяльності в Україні систем переказу коштів, створених резидентами та нерезидентами. URL: https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=64288362&cat_id=105262. (дата звернення: 06.04.2024).

26. Офіційне Інтернет-представництво Національного банку України. Огляд ринку платіжних карток та платіжної інфраструктури України за 2022 рік. URL: <https://bank.gov.ua/doccatalog/document?id=64347382>. (дата звернення: 02.04.2024).

27. Офіційне Інтернет-представництво Національного банку України. Платіжний ландшафт України. URL: https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=26242935&cat_id=22954750. (дата звернення: 08.04.2024).

28. Офіційний сайт Національного банку України. URL: <http://www.bank.gov.ua>. (дата звернення: 05.04.2024).

29. Системи грошових переказів в Україні: як дешево перевести гроші за кордон. URL: <http://vashbankir.com/financial-literacy/expert-advice/sistemy->

denezhnyh-perevodov-v-ukraine-kak-deshevo-perevesti-dengi-zarubezh.html?hl=uk. (дата звернення: 02.04.2024).

30. Ситник І. П., Цвіль Ю. І. Діяльність Національного банку України в регулюванні функціонування платіжних систем і його вплив на їх розвиток в Україні. Економічні науки, 2019.

31. Новини ради платіжної організації НСМЕП. Вісник НСМЕП. URL: <http://nsmer.livejournal.com>. (дата звернення: 12.04.2024).

32. Використання Національної системи масових електронних платежів у соціальній сфері. URL: <http://www.bank.gov.ua/doccatalog/document?id=75962>. (дата звернення: 15.04.2024).

33. Національні банківські системи, 2021. 264 с.

34. Пацера М. Підсумки роботи НСМЕП. Вісник НБУ, 2019. С. 37-41.

35. Пацера М. Сучасний стан Національної системи масових електронних платежів. Вісник НБУ, 2020. № 1. С. 41-43.

36. Пиріг С. О. Платіжні системи. навч. посіб. Київ: ЦУЛ, 2020. 240 с.

37. Положення про захист інформації в Національній системі масових електронних платежів: положення: затверджена 02.06.2008 № 119/Національний банк України. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/va119500-08>. (дата звернення: 02.04.2024).

38. Ковальчук Т.Т. Сучасні платіжні системи. Київ : Знання, 2020. с. 20.

39. Околіта Л. Операції з використання платіжних карток НСМЕП. Вісник НБУ, 2020. № 3. С. 66-67.

40. Підсумки роботи НСМЕП у 2022 році. URL: <http://www.bank.gov.ua/doccatalog/document?id=74257>. (дата звернення: 05.04.2024).

41. Вимоги до платіжної інфраструктури учасників Національної платіжної системи «Український платіжний простір» № 314 від 27.07.2016 р. URL: <https://bank.gov.ua/doccatalog/document?id=43756125>. (дата звернення: 03.04.2024).

42. Технологічний регламент роботи системи електронних платежів Національного банку України № 577-рш від 11.09.2017 р. URL: https://www.cct.com.ua/2017/11.09.2017_577.htm. (дата звернення: 11.04.2024).
43. Савелко Т.В. Вплив міжнародних платіжних карткових систем на розвиток ринку банківських послуг України. Київ, 2019. с. 23.
44. Офіційний сайт Національного банку України. Платежі та розрахунки. URL: <https://bank.gov.ua/>.(дата звернення: 02.04.2024).
45. Колдовський М.В., Ващенко О.М. Ризики використання банківських платіжних карток. URL: <http://www.nbu.gov.ua>. (дата звернення: 10.04.2024).
46. Нагородження переможців FinAwards 2022. URL: <https://finawards.com.ua/#nomination-9>. (дата звернення: 10.04.2024).
47. Braun M., McAndrews J., Roberds W., Sullivan R. (2019) Understanding Risk Management in Emerging Retail Payments. URL: <https://www.newyorkfed.org/medialibrary/media/research/epr/08v14n2/0809brau.pdf>. (дата звернення: 02.04.2024).
48. Lake A.J. (2023). Risk management in Mobile Money: Observed Risks and Proposed Mitigants for Mobile Money Operator. URL: <https://www.ifc.org/wps/wcm/connect/e6ae6dd9-ad8c-4663-9c38-832c1d46a9f0/Tool+7.1.+Risk+Management.pdf?MOD=AJPERES&CVID=khAOg2B>. (дата звернення: 02.04.2024).
49. Ferrari M.M., Arnaud M., Livio S. (2020). Central bank digital currency in an open economy. URL: <https://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/scrwp/escb.wp2488~fede33ca65.en.pdf?ac12ca088c73513aca6012ea1e3671d2>. (дата звернення: 09.04.2024).
50. Commerce Glossary (2020). URL: <https://www.2checkout.com/ecommerce-glossary/3d-secure/>. (дата звернення: 02.04.2024).
51. Правила безпечних інтернет-платежів (2021). URL: <https://easypay.finance.ua/9-pravyl-bezpechyhinternet-platezhiv>.

52. Гребенюк Н.О. Фінансова безпека банків: система розпізнання загроз та усунення ризиків. *Вісник Харківського національного університету імені ВН Каразіна. Серія: Економічна*, 2023. С. 53-64.
53. Прокопенко Н., Мирончук В., Шепель І. Принципи функціонування банківської системи України в умовах війни. *Економіка та суспільство*, 2022.
54. Белопятов А.К. Платіжна картка. Туристична газета. 2021. № 5. - С. 38.
55. Анапольська А.І. Класифікація типових слідів злочинів, які вчиняють з використанням пластикових платіжних засобів. *Криміналістичний вісник*. 2019. № 1. С. 127-131.
56. Віднійчук-Вірван Л.А. Платіжні системи : навчальний посібник. Львів : Магнолія плюс, 2019. 190 с.
57. Кравець В.М. Розвиток платіжних систем в Україні та новітні форми розрахунків. *Вісник НБУ*, 2020. С. 45–47.
58. Закон України «Про платіжні системи та переказ коштів в Україні» від 5 квітня 2001 р., зі змінами та доповненнями. URL : <http://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення: 15.04.2024).
59. Платіжні системи : навчальний посібник. Київ : Либідь, 2020. 416 с.
60. Адабашев Т.К. До питання класифікації платіжних систем, що функціонують в Україні. *Вісник Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого»*. Серія «Економічна теорія та право», 2023. No 2. С. 142–153.
61. Звіт з оверсайту платіжних систем. 2022 р. URL : https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/Report_oversight_2018.pdf?v=4. (дата звернення: 17.04.2024).
62. НБУ назвав системно і соціально важливі платіжні системи. URL : <https://finance.liga.net/bank/novosti/natsbank-vpervye-otsenil-deyatelnost-platejnyh-sistem-v-ukraine>. (дата звернення: 06.04.2024).

63. Филатова Е. Платіжні системи в Україні: розбір термінології НБУ. URL : <https://psm7.com/payment-systems/platezhnye-sistemy-v-ukraine-razbor-terminologii-nbu.html>. (дата звернення: 04.04.2024).

64. Нацбанк почав аналіз платіжного ландшафту України. URL : <https://news.dtki.ua/ru/finance/bank-system/53729>. (дата звернення: 04.04.2024).

65. У 2020 в Україні запрацює нове платіжне законодавство – НБУ. URL : <https://psm7.com/legislation/v-2020-v-ukraine-zarabotaet-novoe-platezhnoe-zakonodatelstvo-nbu.html>. (дата звернення: 05.04.2024).

66. Директива PSD2 и відкрита банківська сфера. URL : <https://www.swedbank.ee/about/about/baltic/newRegulations?language>. (дата звернення: 02.04.2024).

67. НБУ готує концептуальні зміни в регулюванні українського платіжного ринку. URL : <https://interfax.com.ua/news/economic/599085.html>. (дата звернення: 02.04.2024).